Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kuntera
İdarehanesi: Cemalmadır sokak, No. 4 Ankara cad. - İstanbul

2 AĞUSTOS 1951 PERŞEMBE
Sayı: 5

İşçi HakkI

HAFTALIK SİYASİ MÜSTAKİL GAZETE

Başyazarı: Kemal Sülker

Perşembe Günleri Çıkar

Yıl: 1 — Fiyatı 10 kuruş

Türkiyede İşçi Sınıfının Tarihi
Yazan: Lütfu ERİŞÇİ
Fiatı: 50 Krş. — Üniversite Kitabevi Tavsiye ederiz

Bütün işçilerin tam ücretle Pazar ve Bayram tatilinden istifade etmeleri isteniyor...

Hükûmet tasarısının işçiler lehine tadili için sendikalar teşebbüse geçti..

Çalışma Bakanı ile Aynı Fikirde Değiliz

Kemal SÜLKER

İşçilere, hafta tatili ile genel tatil günlerinde (bayramlarda) yarım yevmiye verilmesi hakkında Çalışma Bakanlığı tarafından hazırlanan tasarının umumî hatlarını öğrenmiş bulunuyoruz. Çalışma Bakanı Nuri Özsan'ın 25 Temmuzda verdiği beyanatta gördüğümüz şu iki nokta üzerinde durmak istiyoruz:

1 — «Tasarıda tatil günleri için yarım ücret ödenmesi esası kabul edilmiştir.»

2 — «Bir kısım Garp memleketlerinde henüz ücretli tatiller müessesesi tatbik edilmemektedir.»

Biraz düşünülecek olursa «yarım ücret» prensipinin işçiye fayda sağlamıyacağı görülür.

1 — Tasarıda yarım ücret esasının kabul edilmesi, işçilerin hafta tatillerinde ve yılda on dört buçuk gün tutan genel tatillerde ücretsiz alarak dinlenmesindeki içtimaî ve iktisadî faydanın tam mânasiyle tahakkukunu sağlıyamıyacaktır. Zira, bugünkü ücret hadleri umumiyetle asgarî geçim haddinin bir hayli aşağısındadır. Bu bakımdan esasen tam yevmiyeleriyle günlük ihtiyaçlarını karşılıyamıyan işçiler, Pazar ve bayram günlerinde ihtiyaçlarını karşılıyamadıkları bu yevmiyelerin de yarısını alırlarsa, o vakit bu miktar yere düşürülmüş bir geçim paralık kadar chemmiyetsizleşir. İşçiler, tatil günleri alacakları yarım yevmiyelerle hiç de tatmin edilmiyecek, üstelik işverenler, kendileri için bir kıymet ifade eden bu yarım yevmiyelerden işçileri mahrum etmek için iş günlerinde bir kısım işçilerin normal çalışmalarını sekteye uğratmak yolunu tutacaklardır. Çünkü tasarı, işçide bu yarım yevmiyecikleri hak etmek için 6 gün mevzuu çalışmak mecburiyetini yüklemektedir.

Hastalığın, herhangi bir iş için izin alan, nakil vasıtalarının aksamaları yüzünden fabrikaya geç giren işçiler yani yeni ücret mahrumiyetlerine uğratılacaklar ki bu da aleyhlerine notice verecektir. Bu bakımdan tasarıda:

a) Pazar ve bayram tatillerinde tam yevmiye esası,

b) Gerekli işlerin zarurî mazeretler yüzünden vukubulan çalışmamalarını kollektif bir ücret kesilen mahrumiyeti icap ettirmiyecek hükmü yer almalıdır.

Bir kısım Garp memleketlerinde henüz ücretli tatiller müessesesinin bulunmaması mütalâsası ise bizce gerçeğe uygun değildir. Zira 1909 yılından beri Cende, 1936 yılından beri de Meksikada, İkinci Cihan Harbinden sonra da Brezilya, Şili, Kolombiya, Kostarika, Guatamala, Peru, Venezuella, İ- (Devamı 3. sayfada)

Divriğideki Türkiye Demir İşçileri Sendikası Başkanlığının bu hususdaki fikirleri:

Uzun zamandan beri elde edilmesine çalışılan bu haklar, Demokrat Partinin mesul şahısları tarafından defalarca vaadedilmiş ve nihayet hükümet programında da yer almıştı. İşçiler, İş Kanununa tâbi olsun olmasın çalışan bütün vatandaşlara tam yevmiye olarak verilmesini beklediklerî bu hakların geniş tatbidilere tâbi olarak Meclise sevkinden özülmüşlerdir. Durumu inceliyen Sendikalar Birliği, hafta tatillerinde ve bayram

(Devamı 4. sayfada)

Diktatörlükle idare edilen bir fabrika

P. T. T. FABRİKASI MÜDÜRÜNÜN HAKSIZLIKLARINA GÖZ YUMULMAMALIDIR

İZMİR MEMLEKET HASTANESİNİN İHMALİ

İzmir (Özel) — Tekel İşçileri Sendikası mensupları memleket hastanesinin bir ihmali yüzünden üzüntü içindedir. İşçilerimizden emekli yüzbaşı Nedim Ava, tedavi edilmekte olduğu koyuşta vefat etmiştir. Fakat hastane kimseye haber vermeden cesedi kaldırmıştır. Bu gibi hâdiselerin tekerrür etmemesi ve işçinin yalnız olduğu-

İstanbul P.T.T. Fabrikası işçileri topluluk iş ihtilâfı çıkarmışlardır. İşçiler gündeliklerine yüzde 50 zam yapılmasını ve hakkız yer ekesilen ceza paralarının iadesini istemektedirler.

P.T.T. Fabrikası işçileri başmuavini Vehbi Türelerin iş ihtilâfları ve tahkim nizammamesi hükümlerine göre müdür Nahit İpekoğluna müracaat etmiş, fakat demiş gibi sert bir cevap karşılaşmışlar.

— Ben seni tanımıyorum! Bana ne istemeye etmek!

Bu fabrikada 21 senedir çalışan ve şerefli bir mazisi olan işçi bas-

(Devamı 4. sahifede)

Adana Sendikaları İşçiler Tarafından Kapatılacak!..

200 kuruş asgarî ücreti protesto için yapılacak mitinge müsaade edilmedi

Ankaraya bir heyet gönderildi Bakanlığın kararı bekleniyor

Adana (Özel) — Asgarî ücret komisyonu evvelki işçilerine günde en az 2 lira verilmesini kararlaştırmıştır. Fakat işçiler, bilhassa Çukurova İşçi Sendikaları Birliği bu miktarı bugünkü yaşama şartlarına göre az bulmuş ve Çalışma Bakanlığına, şikâyet etmiştir. Fakat istimlere cevap alınmadığı için Birlik bir miting yapma kararı vermiştir. Miting komitesi vilâyete müracaat etmiştir. Fakat vali demiştir ki:

— Hakkınızı ilgili mercilere yazarak yine arayabilirsiniz; Müracaatınız Tecemmüatı Umumiye Kanununa uygun olmadığından, miting yapmanıza müsaade edilmemiştir.»

Bunun üzerine toplanan Çukurova Sendikalar Birliği aşağıdaki kararı vermiştir:

«Birlik idare kurulu 22/7/951 Pazar günü, birlik başkanının müstacelen davetî üzerine,

(Devamı 4. sahifede)

Sendikalar Birliğinde dedikodu yapan ve şahsiyat ile uğraşanlar

Mehmet Güler'in raporundan çıkarılan cümleler çeşitli söylentilerin çıkmasına yol açtı

Mehmet Güler

Birlik yönetim kurulunun istifa edeceği şayi oldu...

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Başkan vekili Mehmet Güler, Milânodan döndükten sonra Birlige bir rapor vermiştir. Üzerinde birçok tartışmaların yapıldığı bu raporda Mehmet Güler, Sendikalar Birliğinde çeşitli gürültülere sebep olan şu mütalealarda bulunmuştur:

«2/7/951 de Milânoya gidişimizde ve 4/7/951 sabahına kadar geçirmiş olduğumuz günleri burada belirtmeyi bir vecibe olarak kabul ediyorum. Bunun yegâne sebebi Birliğimize M.

(Devamı 4. sayfada)

Seyfi Demirsoy

Çimento İşçileri Kongresi

Yeni Yönetim Kurulu vazifeye başladı

Yunus Çimento Fabrikası İşçileri Sendikası, geçen Cuma günü olağanüstü bir kongre yapmıştır. Toplantıda Sendikalar Birliği başkan vekili Mehmet İnhanlı ve Sendikalar Birliği yönetim kurulundan Seyfi Demirsoy ile

(Devamı 4. sahifede)

150 Kuruşa çalışan teknisyen

Ayancık (Özel) — Şehrimizde işçi ücretleri son derece düşüktür. 150 kuruş gündelikle çalışan teknik ve tamirci işçileri vardır. Asgarî ücret bareminin tatbiki istenmektedir. — İ. S.

İŞVERENLER GÖZİYLE SENDİKA

DARILMACA YOK

«Sigorta kimleri memnun ediyor?» demiş ve fikirlerimizi yazmıştık. İşçi Sigortaları Genel Müdürü bir tavzih göndermiş ve eşin doğrusunu okuyuculara anlatmak tarafını iltizam etmemizi istedi. İşin doğrusunu anlatıyoruz.

Demiştik ki:

İşçi, hastalanınca ilk 3 günlük yevmiyeyi almıyor.

Vedad Bayru diyor ki:

15 günü aşmayan hastalıklarda da ilk üç günlük ücretin tediyesi için Meclise bir tasarı sunulmuştur.

Diyoruz ki: Bu tasarı çıkıncaya kadar işçiler bu hususta Sigortadan memnun olmıyacaklar.

Demiştik ki: Sigortanın muhtasasa doktorları her gün 40-80 hasta ile meşgul oluyor. Doktora yardımcı asistanlar da yoktur. Bu hal önleniyeceye kadar doktorlar Sigortadan memnun olmıyor.

Vedad Bayru diyor ki: Tutulan istatistiklere göre hekim başına ortalama 15 hasta düşüyor. Asistanlar da tayin edilmiştir.

İşin doğrusunu anlatıyoruz Bay Vedad Bayru

Diyoruz ki: Günde 40-80 hastaya bakan doktorlar vardır. Misal: Göz doktoru Bülent Armutçu 24/7/51 günü 80 muayene yapmıştır. Cildiye mütehassısı Dr. Ali Atal 5/7/51 günü 63 muayene yapmıştır. Cildiyenin, asabiyenin, Fizik terapinin, kulak'ın, Beriliyenin asistanları yoktur.

Ve yine diyoruz ki: Vedad Bayru isterse hangi doktorların hangi günler kaç hastaya baktığının listesini kendilerine bildirdik.

Demiştik ki: Muayenehanesi olan doktorlara para verilmemesi doktorları memnun etmiyor.

Vedad Bayru diyor ki: Bu şöyle bir sistem ihtisaslı devlet teşekkülleri için tatbik edilir.

Diyoruz ki: İktisadî devlet teşekkülleri doktorlar saat 15 de işyerlerinden ayrılır. Sigortada ise saat 17 ye kadar çalıştırılır.

İşte böylece için doğrusunu anlatıyoruz Bay Vedad Bayru.

ŞİMŞEK

Sigortalar üzerinde tetkikler

İtalya'da işçilere verilen günlük ödenek ve tedavi için yardımlar

Yazanlar: Cihat ORAN - Agâh TÜRKDOĞAN

— 3 —

Sanayi, ticaret sahalarile banka ve sigorta şirketleri için primler, şubelere işverenler tarafından her ay nihayetinde gönderilen ve ücret bordroları adı verilen listelere göre tahsil edilmektedir.

GÜNLÜK ÖDENEK YARDIMLARI:

Muhtelif iktisadî sahalarda işçilerin tâbi tutuldukları ve prim nisbetlerini yukarda izah etmşitik. Şimdi ise muhtelif branşlarda çalışan işçilere verilecek günlük ödenekleri inceliyelim:

%4,5 prim ödemkete olan ticaret sahasındaki işçi ve müstahdemlerle sanayi işçilerinin almakta oldukları paranın %50 nisbetinde geçici işgöremezlik için günlük ödenek verilir. Sigortalı, hastahane veya dispanserde yattıklarında, bakmakla mükellef oldukları kimseleri bulunması veya bulunmaması halinde yevmiyesinin 2/3 veya 2/5 ne muadil bir ödeneğe hak kazanırlar. Bakacak kimsesi bulunmayanlara bu ödenekler ancak bir ay müddetle verilir.

Sanayi ve ticarette çalışan işçilerin geçici işgöremezlik ödeneklerini hastalığının 4 üncü gününden, Ziraat işçilerine ise üç günden fazla devam eden herhangi bir hastalığı halinde ilk gününden itibaren ödeneğe hak kazanılır, üç gün ve daha az süren geçici işgöremezlikler için ödenek verilmemektedir.

Ayrıca doğum ve ölüm vak'alarında sigorta tarafından yapılan yardımlar da mevcuttur.

TEDAVİ YARDIMLARI:

Yukarda bahsettiğimiz günlük ödenek yardımlarından başka sigortalıya ve aile efradına tedavi ve ilâç yardımları da yapılmakta ve bundan dolayı bir karşılık istenmektedir.

Sigortalı, ilk muayene tarihinden itibaren 6 ay müddetle yardım ve tedaviye hak kazanır. Bakmakla mükellef kimselerine yapılan yardımlar ise bazı tahdidata tabi tutulmaktadır.

İşveren işçisinin tescilini yapmasa ve primini ödemese dahi bu yardımlardan işçi faydalandırılır.

Sigortalıya yapılan tıbbî yardımlar, umumî tedavi, mütehassıs tedavilerile, doğum tedavilerinden teşekkül eder.

Sigorta idaresile bir anlaşma yapmış olan umumî veya hususî sıhhat müesseselerinde, sigortalıyı tedavi eden sigorta doktoru lüzum gördüğü taktirde 6 ay müddetle yatırabilir.

Sigortalı, sigorta idaresinin anlaşma yaptığı 20.000 İtalyan doktorundan herhangi birine kendini tedavi ettirmekte serbesttir.

Ancak işçi kendi bölgesi dahilindeki doktorlardan birini seçmeğe mecburdur.

Doktorlarla yapılan anlaşma ise biri vak'a adedi, diğeri kendilerine tahsis edilen muayyen işçi sayısına göredir. Bu anlaşma doktorun hususî faaliyetine engel olamaz. Muayeneler umumiyetle doktorun muayenehanesinde ancak ağır vak'alarda hastanın evinde yapılır.

Doğumlar diplomalı bir ebe veya bir doktor tarafından yapılmakta ve sezaryen vak'aları ile diğer ağır ahvalde hastahaneye yatırılır.

İlâç yardımları:

İlâç yardımları formüle ve müstahzar ilâçlardan ibarettir. Doktor tarafından verilen reçete kâğıdına ve sigortalının taşıdığı hususî bir karneye yazıldıktan sonra verilir. (Bu mükellefiyet 1948 yılında I. N. A. M. müessesesine 60 milyon liralık bir masraf tahmil etmiştir).

Sigortalının bakmakla mükellef olduğu kimselere yapılan yardımlar:

Sigortalının aile efradına yapılan tedavi ve ilâç yardımlarında bazı tahdidata tâbi olduğunu yukarda belirtmiştik. Burada da bunu izah edelim.

Sanayi, ticaret ve bankalarda çalışan işçi ve müstahdemler 6 ay tedaviye hakları olduğu halde, aile efradına ancak bir ay tedaviye hak kazanırlar.

Halbuki ziraat işçilerinin bakmakla mükellef olduğu kimseler aynen işçinin kendisi gibi 6 ay tedavi edilirler.

Süreksiz işlerde çalışan sigortalıların aile efradının yalnız poliklinik muayeneleri yapılır. Hastahane ve dispanserlerde tedavi edilemezler.

Aile efradının faydalanmasını isteyen sigortalılar keyfiyeti yazı ile ya işe girdikleri anda veya her senenin ilk ayı zarfında I. N. A. M. müessesesine bildirmekle mükelleftirler.

İşçiyi kat'i şekilde bağlıyan bu beyan bütün sene her türlü hastalıklar için muteber olup, hiçbir şekilde fesh edilemez.

Hakların iktisabı:

Sanayi, ticaret ve bankalarda çalışan müstahdemlere 30 günlük bir devre kabul edilmesine rağmen işçilere bu mükellefiyet yardıma hak kazanmak için aranmaz. Ziraat işlerinde çalışan işçiler için yardımdan istifade hakkı ancak her sene başında aksabalarda mevcut (Ziraat prim bürolarına) kayd olundukları andan itibaren başlar.

Hakların sukutu:

İşyerile işçinin alâkasının geçici veya iş aktinin sona ermesi halinde sanayide çalışanlara 150 gün, ticarette çalışanlara 180 gün kadar 2/3 nisbetinde, işgücünü kaybettiren hastalıklar için hastalık ödeneği verilir.

(İtalyada İşsizlik Sigortası da vardır.)

İş aktinin feshinden 2 ay sonra vukua gelecek hastalıklar için ödenek verilmez.

İtalyada tatbik edilmekte olan hastalık sigortasının karşılıksız olarak yapılması bu yardımların hakikî kıymetlerinin küçümsenmesine sebebiyet vermektedir. Bu itibarla Türkiyede olduğu gibi sigortalının da iştiraki yapılan yardımların daha lâyıkile taktir edilmesine sebep olacağı aşikârdır.

Bu bakımdan Sosyal Sigortalarda kat'i bir vuzuh aramak kabil değildir.

Cihat ORAN
Agâh TÜRKDOĞAN

Hatırlar mısınız?

ATATÜRK'ÜN İSTEDİĞİ İSCİ GENÇLİK

Atatürk, 17 Şubat 339 (1923) te Türkiye İktisat Kongresinde demişti ki:

«Bence yeni devletimizin, yeni hükûmetimizin bütün esasları, bütün programları iktisat programından çıkmalıdır. Çünkü her şey bunun içinde mündemictir. Binaenaleyh evlâtlarımızı o suretle talim ve terbiye etmeliyiz, onlara bu suretle ilim ve irfan vermeliyiz ki âlemi ticaret, ziraat ve sınaatte ve bütün bunların faaliyet sahalarında müsmir olsunlar, müessir olsun, faal olsunlar, amelî bir uzuv olsunlar.»

Fakat bugün sanat okulundan mezun olanların başka mesleklere girmeğe mecbur kaldıklarını görüyoruz.

★

HERKES YERLİ MALI KULLANMALI AMMA...

12 Aralık 933 te o zamanki Millî Eğitim Bakanı Hikmet «Millî İktisat ve Tasarruf Haftası» münasebetiyle verdiği bir nutukta şunları söylemişti:

«Herkes daima Türk köylüsünü, Türk işçisini, Türk müesseselerini korumayı, onlara kazandırmayı, onları kuvvetlendirmeyi göz önünde tutmalıdır. Türk malı almak için sarfedilen paranın er geç yine bin bir yoldan sarfedene avdet edeceği tabiidir. Her yurttaş Türk malı ile ecnebi malı arasında bugün için Türk malı aleyhinde bir fark olsa da yine onu tercih temeyi, yine onu kullanmayı millî ve insanî bir borç addetmelidir.»

★

YABANCI SERMAYE MÜMESSİLLERİNİN ZİHNİYETİ

Bir zamanlar «Anadolu Demiryolu Şirketi» adında Alman sermayesiyle işliyen bir şirket vardı. Bu şirketin umum müdürü de Fon Kölman adında birisi idi. İşçiler herhangi bir ücret talebinde bulunursa şu cevabı verirdi:

«— Yerli ameleye bir lokma kuru ekmekle çürük zeytin bile yeter!»

Yabancı sermaye mümessillerinin zihniyetini belirten tipik bir cümle değil mi?

Meşrutiyet devrinde partiler ve işçi sınıfının durumu...

Türlü yönden eli kolu bağlı olan küçük partilerin iş görmesine imkân yoktu. işçi sınıfı, vaad dinliyordu

Yazan
TARİHÇİ

— 2 —

Tam bu sıralarda bir de Osmanlı Demokrat Partisi kurulmuştur. Bu partinin kurucuları İttihat ve Terakkiden ayrılan daha tolerans sahibi şahsiyetlerdi. Osmanlı Demokrat Partisi işçi sınıfiyle oldukça demokratik ve realist bir şekilde ilgileniyordu. Osmanlı Demokrat Partisi programında şöyle deniyordu:

«Fabrika, taş ocağı ve kumpanyalar ile erbabı mesainin işlediği yerlerde efradın sermayedaran tarafından duçarı zulüm ve taaddi edilmemesi için fırka, kumpanya ve sermayedaran ile işçiler ve esnaf ve amele cemiyetleri heyetleri arasında teşebbüsatta bulunacaktır.» (Madde 4). «Vatanın ihtiyacatı mübremesini istihzar eden çiftçi, amele, esnaf vesaire erbabı sanayı ve köylülerden alınan verkileri tenkis» (Madde 5) edilmesi istenecektir.

Meşrutiyetin ilk seçimi bu partiler arasında, fakat İttihatçıların nisbeten çok geniş seçim kampanyası ve çeşitli baskısı altında geçti. Neticede İttihat ve Terakki Partisi Mecliste ekseriyeti temin ederek tethiş havasını devama muvaffak oldu.

Bu sıkıcı hava nihayet 31 Mart isyanına sebep olduysa da isyanın bastırılmasından sonra İttihatçılar üstelik İstanbulda bir de idarei örfiye ilân ettirerek tek parti halinde kaldılar.

Bir müddet devam eden duraklamadan sonra halkın hoşnutsuzluğuna paralel olarak Mecliste İttihatçı ekseriyet kendi içinden çözülmeğe başladı ve Mutedil Hürriyetperveran Partisiyle Ahali Partisi kuruldu.

Daha ziyade bir Arap partisi olan Mutedil Hürriyetperveran bir kenara, Ahali Partisi işçi sınıfı karşısında nisbeten demokratik bir programa sahipti.

Programda: «Sermayedaran ile amelenin münasebeti mütekabilesi hakkındaki kanunun amelenin hukuku esasiyesini bihakkın temin edebilecek bir hale ifrağı için tadil teklif edilecektir» (Madde 9) deniyor; «vergi tenzil edilmesi» (Madde 10) ileri sürülüyordu.

Fakat türlü yönden eli kolu bağlı bu küçük partilerin iş görmesine imkân yoktu.

Nihayet 1912 de bir de Hürriyet ve İtilâf Partisi kuruldu. Diğer partilerin bu partiye iltihakiyle Mecliste suratle bir muhalefet kuvveti teşekkül etti.

Mamafih Hürriyet ve İtilâf Partisi kütle partisi olmaktan ziyade komparador sermayedar zümre ile yerli muhafazakâr zümrenin uzlaştırılması gayretinden meydana çıkmış bir parti idi. Bu itibarla işçi sınıfı karşısında himayekâr görünmeyi kâfi addedecek kadar müvesvis ve gafildi.

Programında «Amelenin, arazisiz zürra ve marabanın ahvalini ıslah ve himaye edecek kavanin vaz'olunacaktır» (Madde 60) deniyordu.

Bu sıralarda diğer bir takım partiler kurulmuştur. Bunların arasında bulunan Millî Meşrutiyet Partisinin programında işçi meselesi şöyle ele alınıyordu:

«Millî Meşrutiyet Fırkası mukavelât akdinde hürriyeti mutlaka taraftarı olmakla beraber lüzumlu gördüğü bazı kavanini içtimaiyenin kabulüne taraftardır. Bu cümleden olmak üzere: 1 - İşçilik eden kadın ve çocuklar sây ve amelinin temini müdahaası; 2 - İmalâthane ve fabrikaların kavanini hıfzıssıhhaya muvafık olmaları hususlarına gayret ve dikkat olunacaktır» (Madde 49).

Kısa bir müddet sonra Meclis İttihatçı hükûmet oyuniyle feshedilecek ve geniş teşkilâttan mahrum muhalefet temelsiz bir bina gibi yıkılacaktır.

Yeniden seçimi kazanan İttihatçılar da Balkan Harbinin belirtileri arasında bir aralık şaşalıyacak ve Meclisin yeniden feshi üzerine büsbütün kötü bir duruma düşeceklerse de Babıâli darbei hükûmetiyle mevkii iktidara yeniden ve kat'i olarak sahip olacaklardır.

Ondan sonra işçi sınıfı için Abdülhamit devri kadar baskılı yeni bir devir başlıyacaktır.

İşte Meşrutiyette sermayedar sınıfına ait partilerin işçi sınıfı karşısında vaitleri ve durumları kısaca bu minval üzeredir.

İşçilerin birer ev sahibi olmalarını sağlamalıyız!..

Mesken sıkıntısı içinde kıvranan ve kira ödemeğe tahammül edemiyen işçilerimizi, himaye etmeliyiz!..

Yazan: Baha TANSEL

Biz işçilerin birer ev sahibi olmaları için, fabrika sahiplerine düşen çeşitli vazifeler vardır. Bununla beraber işçilere düşen gayretler de yok değildir.

«Hudutlu Sorumlu İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Yapı Kooperatifi» nin kurulmuş olması işçilere düşen gayretlerden bir kısmının gösterildiği hissini vermekte ise de bu kooperatifin bugüne kadar gelişmemesi bu gayretin kâfi olmadığını belirtir.

Bu kooperatifin gayesi şudur: Üyelerini sıhhî ve ucuz bir ev veya iş ve sanatlarının icrası için ihtiyaçları olan dükkân, mağaza gibi bir iş yeri yahut hem ev, hem de bir iş yeri sahibi yapmak. Bu amaçları tahakkuk ettirmek için arsa veya arazi satın almak, üzerlerine binalar inşa ettirmek, yahut hazır gayrimenkuller satın almak, bu ev ve iş yerlerini üyelerine taksitle satmak.

Kooperatif bu amaçları elde etmek için menkul ve gayrimenkul mallara tasarruf edecek, para istikrazında bulunacak, ev ve iş yerlerinin inşası ve satın alınması için her türlü ticarî işleri görecek, elindeki gayrimenkulleri ipotek suretiyle para sağlıyacak.

Görülüyor ki kooperatif, mühim bir dâvanın halli için atılmış iyi bir adımdır. Fakat bu adım devam ettirilmemiş ve kooperatif hiçbir terakki hamlesi gösterememiştir.

Kooperatif niçin muvaffak olmamıştır?

En büyük sebep işçilerin bu kooperatif hakkında aydınlatılmamış olmasıdır. Sonra her kooperatif üyesinin beşer liralık yüz hisse senedi almağa mecbur olmasıdır.

Hiçbir işçi beş yüz lirayı bir defada bir kooperatife verecek maddî imkâna sahip değildir. Bu nedense göz önünde tutulmamıştır.

Bununla beraber kooperatifin muvaffak olması için bazı çarelere baş vurmak zorundayız:

Bunları şöylece sıralıyalım:

1 — Kooperatif tüzüğü bol miktarda basılmalı, bütün iş yerlerinde dağıtılmalıdır.

2 — İş yerlerinde kooperatif mümessilleri tâyin edilmeli ve bu mümessiller, kooperatifin faydalarını işçilere anlatmalıdır. Bu mümessiller üye kaydetmelidir.

3 — Sendikalar Birliğine bağlı 28 sendikanın yönetim kurulu, üyelerinin bu kooperatife üye olmalarını sağlamalıdır. Böylece bir hamlede en az 200 arkadaş ve bunların gayretiyle üye olacak en azdan 100 işçi ile kooperatif canlandırılmalıdır.

4 — Bu 300 üye üç ayda kooperatife 50 şer liar ödemeğe çalışmalıdır. Böylece 3 ay sonra kooperatifin 15 bin lirası olacaktır. Halen kooperatifin 3 bin lirası mevcuttur. Böylece ilk faaliyet devresinden üç ay sonra kooperatif 18 bin liraya sahip olacaktır.

5 — Paranın bir kısmı ile hemen herhangi bir işçi bölgesinde 120 metre karelik bir arsa satın alınmalıdır. Mütebaki para ile hemen inşaata, dört daireli, iki katlı bir apartıman inşaatına girilmelidir.

Böylece girişilen faaliyet bir hamlede, müsbet bir neticeye doğru yöneltilmiş olur. Bundan sonra da kooperatife yeni vazifeler düşer. Bunları da gelecek yazımızda belirteceğiz.

HUKUK KÖŞESİ

Grev ve lokavt kanun tasarısı hakkında

Yazan:
Halûk BARUTÇUOĞLU
(Avukat)

Grev ve lokavt kanunu tasarısı hukuki bir müsavat iddiasiyle ortaya çıkıyor; ve grev ilânı için koyduğu tahditleri lokavta da koyarak müsavatı temin etmiş görünmek istiyor. Grev ve lokavt kanunu bütün iş mevzuatı gibi ve aynı derecede sosyal bir kanundur. Yani daha ziyade sosyal vasfı hâkim olan bir kanun. Böyle bir kanunun ise sosyal adaleti temin etmesi lâzımdır.

Biliyoruz ki cemiyette muhtelif sınıflar vardır ve bunlar birbirinden farklı olmak üzere zayıf ve kuvvetlidirler. Bir an için hiçbir mahkemesi ve kanunu olmıyan bir cemiyet düşünelim. Burada bütün kuvvetler serbest, liberal anlayışa göre müsavi imkânlara sahip telâkki edilirler. Halbuki böyle bir cemiyette fiilî bir imkân müsavatından ve serbestiden bahsedilemiyeceği aşikârdır. Bilâkis bu cemiyette müsavatsızlık vardır, kölelik vardır. İşte kanunlar bilhassa işçi haklarını korumak gibi, sosyal adaleti temin gayesini güden demokratik kanunlar cemiyette mevcut olan bu fiilî müsavatsızlığı gidermek, kuvvetleri muvazenelendirmek için çıkarılmalıdırlar. Asgari ücret ve ücretli tatil kanunları gibi.

Biz şimdilik bunlar üzerinde durmak istemiyoruz. Ancak şunu söylemek istiyoruz ki, grev ve lokavt kanunu tasarısı bu haliyle sosyal adaleti temin etmekten uzaktır. Birbirine denk olmıyan kuvvetlere aynı hakları vererek veya aynı derece bağlıyarak onları serbest bırakmak kuvvetler arasında bir muvazene yaratmak demek değildir.

Meselâ grev ve lokavt tasarısına göre; kollektif mukavelelerle mukavele süresince grev ilân edilmiyeceği kabul edilebilir (m. 3). Gene kollektif mukavele ile lokavt ilân edilmiyeceği de kabul edilebilir (m. 20). Sonra, grev ilânından önce usulî muamelelere ait (yani mecburî uzlaştırma) müddetlerinin geçmesi lâzımdır (m. 1). Bu müddetler lokavt için de aynıdır (m. 13) v.s.

Bu hükümler mücerret, liberal bir hukukî müsavatı ifade edebilir. Fakat işçilerin ihtiyaç ve isteği, kanun çıkmadan da zaten var olan, mücerret hukukî bir müsavat değildir. Ancak istenilen, kendilerinin, kuvvetli olan işverenlere karşı korunması ve bu sahada sosyal adaletin teminidir. Çünkü yukarıdaki hükümler, işçilerin zayıf ve işverenlerin ise kuvvetli bulundukları memleketimizde fiilen daima işçilerin aleyhine neticeler vermeğe mahkûmdur. İş Ka-

(Devamı 4. sayfada)

İŞÇİ Röportajları

Yazan: MUAMMER NAMİ ÖZERKAN

Mahmutpaşada çalışanların katlandığı mahrumiyetler...

— 2 —

Bir gün patron, işçilerini çağırır ve bir aktör gibi, işlerin benzalığından, çok düşük fiyatla almak mecburiyetinde kaldığından bahisle eski fiyattan üret ödiyemiyeceğini, meselâ bin atkıma 20 kuruş ödüyorsa bunu 18 e indireceğini, aksi halde çalıştırmayacağını ifade ediyor. Bir işçi günlük olarak haftada 250 bin metrik atar. Haftada 5 lira fazla ödemekle işleri bozulacak olan bir üyeren esasen iflâs etmiş demektir. Çünkü bildiği gibi Mahmutpaşada iş verenler ancak birkaç tezgâh sahibi gibi görünürler.

Güüyorum... İsmail Tuğtekin ile gülüyor...

— Evet diyor ben de biliyorum. Bugün bir çok tabelâ sahipleri hakiki iş veren değildirler. Bunu bilmiyen yoktur. Fakat bu tabelâ oyunu sayesinde Vergi kaçakçılığına, İş Kanunun işçiler lehinde olan hükümlerinden kurtulmasına kimse mâni olamıyor...

— Bir kısmı da sadece bir tabelâ oyunu ile ücretleri indirme volunu bulmuştur, değil mi?..

— Evet dedi. Sabahleyin üniyeze gittiğiniz zaman iş vereninin isminin değiştiğini hayretle görürsünüz. Hakikatte yeni iyeren esasında kasasına dikilir ve kendi işçisi olduğu halde sözleşmesi ile fiyata çalışmağa mecbur olduğu yeni bir tabelâ altında, sözde sanda pinkleyicisi işsizler tehlikesi tezgâh başında bekliyor!

— Bazıları da meselâ elektrik parasını ödeme ve elektriğini kesten kestirir. Sonra da işçilerine elektrik parasını dahi veremediğinden bahisle yol verir. Tabii bir kaç gün sonra daha düşük ücretle yeni işçi aldığını söylemeğe lüzum yok.

— Kanun... diye söze başladım. İsmail sözümü kesti:

— Ne kanunu? Mahmutpaşaya Belediye nizamları bile girmez. Bir zamanlar binlerle imza toplayıp müracaatta bulunduk. Alâkadar olacakların vaadettikleri halde hâlimizi yakından görenler bile seslerini çıkartmadılar...

Birçok hakikatleri anlatan bu ifade bana ilk, üç ay evvelini hatırlatıyor...

Sendikalar Birliğinin bir toplantısında hazır bulunan İstanbul Milletvekili Senihi Yürüten, Birlikte Mahmutpaşanın durumu hakkında kendisine anlatılanları bizzat yerinde görmek ve testit etmek için randevü vermiş ve ertesi gün hâlen Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası hayırvet divanı üyesi Hasan Bilgin ve İsmail Tuğtekinle beraber gezdirmiştik.

Saatçi Handa zemin kata bir gazeteyi mesafe yapmak suretiyle yonsuzlu duvarlara dayanarak inşa engiziyon devirlerini canlandıran bu dekor içinde sarı benzili, gözlerinin feri kaçmış, henüz 10-12 yaşlarındaki çocuğunu da yardım olarak çalıştıran üç iş tezgâhının başında görmüştük.

Yeni Handa barsak kokuları içinde idamei hayat için çalışan işçileri ve Abit Efendi Handa zemin kata inerken bir nezbele haline gelen yerleri gördük. «Belediye bunları görmüyor mu» diyen Milletvekilinin, Mahmutpaşa işçilerinin hâli şartlar içinde çalıştıkları, ve bu 12-16 saatlik mesai netice-

SENDİKACILARA
Gönderdiğimiz gazetelerin bedellerini posta ile göndermenizi rica ederiz.

sinde kaç para aldığını yerinde görüp öğrendikten sonra:

— «Ben de bir işçiyim. Milletvekilleri içinde iş hayatının içinden gelmiş bir çok arkadaşlar var. Bu vaziyeti onlara da anlatacağım ve Meclis kürsüsünde çıkıp «Efendiler, rahat koltuklarında otururken, gördüğüm gibi de Mahmutpaşada çalışan işçilerin halini görüp dediği kulaklarımda uğuldıyor...

— Şehrin üzre semtlerindeki gece kondularından sabaleyin işe gitmek yetişebilmek için horoz sesi duymadan kalkan işçiler olduğunu anlatan İsmail Tuğtekin sözlerine devam etti.

— Dert o kadar çok ki, adeta kanıksadık. Hangi birini anlatayım?

— Ücretlerdeki ihtenkliğin, not malin düşmesi ve fazla çalışmak, bir de her türlü alâkadan mecburi çalışma, hafta tatili kanununa sağmen pazar çalışması, sıhhatimizi tehdit eden ve bizi tedricen ölüme mahkûm eden şartlar içinde çalışma mecburiyeti hemen akla-ma gelen dertlerin bir kaçıdır. Mahmutpaşaya kanunlar girmediğe bu yerler bizi işçilere, dehşetli bir kâr gayra kuyusu görünmekte devam edecektir.

— Hepimizin bildiği bu dertlerin devasını bulabilmek için müdafede edeceğiz, değil mi?

— Tabii cevabında Sendikacılığın gelişmesinin henüz yeni bir tarihi olmasına rağmen işçilerin iyi iş şartları ve iyi bir hayat seviyesine ulaşması için mücadeleye katılan ve bugünkü mücadelelerin yeni bir çok seçme ve değerli idealist sendikacıların mücadelelerinde muvaffak olacağını, bu-nun başarı olarak Tuğtekin, beninle birlikte temin etti.

(Devamı gelecek sayıda)

Çalışma Bakanı ile Aynı Fikirde Değiliz

(Başyazıdan devam)

ran, Pâkistan ve Hindistanda üç-beş hafta tatili kabul edilmiştir. «Bir kısım Grup memleketlerinde ise kollektif mukaveleler esasa göre tatil edilmiştir ve bu kollektif mukaveleler göre verilen hafta tatili ücretler, 7 güne şâmildir. Böylece «bir kısım Grup memleketlerinde» ücretli hafta tatili müesseseleri mevcut demektir.

Genel tatil günlerinde ücret ve-rilmesine gelince; bazı memleketler bu usulü Anayasalarına geçirmiştir. Bazılarında ise bu hususta özel kanunlar çıkarılmıştır. Birçok memleketlerde ise bu, kollektif mukavelelerle sağlanmıştır. Genel tatil günlerinde ücretli çalışan işçilere bu ücretlerin yanısıra, Danimarka, Kanada, Kolumbiya, Kostarika, Küba, Lüksemburg, Meksika, Macaristan, Peru, Panama, Suriye, Salvador, Şili, Uruguay, Venezuella, Yeni Zelanda.

Bundan dolayıdır ki, «hemen bir kısım memleketlerde kabul edilmemiş» diye belirtilen bu hak, dünyanın birçok ülkelerinde uygulanmakta ve bu ülkelerde işçiler yıllardan elde ettikleri bir haktır. Bu üç bir haktır ki, bayram tatili, hafta tatiline rastlarsa bazı memleketlerde olduğu gibi bunu takip eden iş günü de dinlenme hakkı tanılır ve ücret ödenir.

Hükümetin yarım yevmiye olarak kâyin ücret miktar, başka memleketlerde tam ücret olarak ödenir. Hattâ Pazar günlerinde çalıştırılması zarureti olan işçilere yarım gün ve yüzde 125 oranında değişen fazla mesai ücreti verilir, Bayram günlerinde çalıştırılan işçilere ise yüzde 25 ten yüzde 200'e kadar değişen bir mesai ücreti ödenir. İşte bu bayram günü çalışmalarına mukabil o işçilere başka bir gün istirahat kazandırılır, Hattâ bu istirahat günlerinden ücretini fazla mesai ücreti ile birlikte alır.

Bütün bunları hatırladıktan sonra «bütçe şartları muvacehesinde 30-35 milyon liralık bir fedakârlığı şeklinde gösterilen bu tasarının hiç de ilerî bir karakteri haiz olmadığı anlaşılır. Hele bu 30-35 milyon liralık fedakârlık, iri hayvan ve metre ölçeye kaçtığı, mavi ışıklı güzleriyle beklediği.

Tam bu sırada gene ve her zamandan daha kuvvetli bir sesle "Derviş" ismini duyuyor ve kulaklarının üzerine çöktü, avuçlarıyle toprağa kapandı. Boynunun damarı parmak gibi şişmişti. Arifi sanki sarsıyordu, yalvıyor, her yeni sancı, bir evvelkinden daha kuvvetle geliyordu...

Birden ilik bir kan... Gülizarın yüzü korkunçlaştı ve gözlerinden dünya silindi.

Elci:

— Ulo Ferho! dedi, get bak hele arvada.. Ölür mülür de...

Karısının doğurmakta olduğu hemdeğe taraf öfkeyle bakan Ferho Özeyir, başını salladı, kifretli, işine koyuldu ama, elinden kaçmıyordu. Bir ara, aklından boşanan ilik ter, kalın, püsküllü püskül kaşlarından süzülüyordu.

Elci:

— Ulo oğlum, dedi elci, get bak arvada, haydi.. Get. Nolur nolmaz..»

Ferho Özeyir kazmayı attı, yürüdü. Şimdi varıp bir tekme, bir tekme daha... Avrat elinde oyuncak olmuş gibi bir bütüdür ne gidiyordu ki...

Hemdeğin başında durdu, aşağıya baktı. Gülizar sanki devrilmişti. Kanlı paçavraların arasında mosmor bir çocuk, kımıldıyor, çocuğun cinsi ise iri bir köpek cekvirovrdu.

Hemdeğe atladı. Köpek kanlı ağzını yalıyarak kaçtı. Ferho Özeyir, yumuk gözleriyle kımıldayıp duran çocuğunun yüzüne imip kalkan yeşil kanallı sinek-

Bir Sendikacıya Mektup

Yazan: İbrahim GÜZELCE

Aziz Kardeşim,

Sana bu mektubu yazmaya karar vermeden önce, inan ki, uzun müddet bunun sancısını çektim. İçimde, bir türlü tekin edilemiyen ve günden güne büyüyüp vücudumun her tarafına yayılan bir arzu, bir heyecan şeklinde açıkça konuşmak ihtiyacı, büyüdü, büyüdü nihayet beni içerisine aldı. Şimdi seninle, kanunların müsaade ettiği nisbette ve söz hürriyetinin adamına göre değişen cereyanı dışına çıkarmak şartiyle konuşmak, daha doğrusu, haddim olmıyarak, sana bazı şeyler söylemek istiyorum.

Biliyorsun ki, sendikaların kuruluşu gününden bu ana kadar daha iyi, daha güzel, tek kelime ile İNSANCA yaşayabilmek zayıfının tahakkuku peşindeyiz. Şimdi sana soruyorum: Acaba, bu gayenin gerçekleşmesi için gereken mücadeleyi yapıyor musunuz, yapmıyor musunuz? İşte benim uykularımın kaçmasına sebep olan mesele...

Belki bana diyeceksiniz ki; «Bu şartlar içerisinde başka türlü mücadele nasıl olur be biradet. Sen, müsadele ile neyi kastediyorsun? Sabahın saat 7 sinden, akşamın bilmem kaçına kadar, en aşağı 11 saat, ayak üstünde dikilmek mecburiyetinde olan bir insanın, ondan sonra pazarsız mücadeleyi tarif et te anlıyalım.. Böyle olmasına rağmen, yine de icap edeni yapmıyor musun?..

Müdafaan, ilk bakışta doğru gibi görünürse de, biraz düşünüldüğü zaman hiç te öyle olmadığını kavrarsın. Çünkü mücadele etmek; her türlü imkânsızlıklar içinden sıyrılmak için daha çok çalışmak, programlı çalışmak ve neticeleri bugün alınmasa dahi, gelecek nesiller için yıkılmak, çalışmak demektir. Bu hususta olmak böyle bir çalışmayı önceden tasahhüd etmek mânasına gelir.

Bu çalışma nasıl olacaktır?

Sana yalnız sunu söyliyeyim. Kanuni her imkâna başvurarak! Fakat bir ne yazık ki, bu imkânlar, kanuni olarak, bahsettiğimiz elde etmeğe uğraşıyoruz. İstiyoruz ki bütümüz herşeyi versin. Fakat hükümetin verdikleri meydanda. Bütün sıkıyetlerimiz, verilenlerin azlığından ileri gelmiyor mu zaten?

Sana bir misal vereyim:

Grev Kanunu tasarısını okudun değil mi? O nedir öyle Allahaşkına?.. Ya bu tasarı aynen kabul edilecek olursa!.. Bu ihtimalin mevcudiyeti bile beni urkutiyor ve içi sıntı namına üreşiyorum. Benim bildiğim grev, işçinin elinde bir silâhtır. Fakat bu tasarı, gayet ustalıkla hazırlanmış, tetiğe dokunulduğu an, geri tepmeye hazır bir hale getirilmiş bir silâhtan başka nedir ki?.. Onunla daha iyi yaşama şartları temin edecekmiştir!.. Patronun bir kök gibi kullanmasından başka olacakmıdır!.. Bütün bunlardan vazgeçtik, korkarım, elimizdekileri de kaybedip XV inci yüzyılın çalışma şartları içerisine döneceğiz. Sonra, garibime gidenbir taraf da ne biliyor musun kardeşim? Tasarının 4 üncü maddesi-indeki, grev hakkının, İş Kanunu kapsamına girmiyen işçilerin de tatbik edilemiyeceği keyfiyeti.

(Sonu 4 üncü sahifede)

HİKÂYE

Tarlada Doğan Çocuk...

Yazan: Rüşlü CEYHAN

Göz alabildiğine uzanan pamuk tarlasında ırgatlar on beşer yirmişer kişilik saflar halinde pamuk fidelerini sarath pıtlarını dövüyorlardı (1).

Güneşin altında hararet 65 derece(i bulmuştu. Kavurucu bir kurşunlülükte uzanan gök yüzünden tek kuş ucmuyor, güneş yakıyordu.

Tarlada araklam ırgatların kazmaları ölçülü bir tempo ile hep beraber inip, hep beraber kalkıyordu. Bazen de kadın ırgatların kazma sesine yanık sesleriyle eşlik ediyorlardı.

Kalsam ardında ekerler dârı
Ekerler, sürerler yârı.
Ver bana gönderimiş oyunayan nârı

Nasıl söylerlerse terini kazmalarına silen Ferho Özeyir, omuzlarında kazma dönmekte olan kazmaya kopkarmsı gözlerini dikmişti.

(1) Öt dönmek: Çoya çapala etmek.

(2) Elci: Irgatbaşı.

Birden:

«— İmmih!» diye inledi.

Gebe kadının sesini nemahrem de duymuş ve çok ayıptı. Ferho Özeyir Kürtçe müthiş bir küfür savurarak, kadının doğurme kuvvetli bir tekme attı.

«— Ferho!» diye seslendi.

Toprağa yüzükoyun kıpkızıl nasıl kadın, kocasının sesini duyacağını bilmiyordu.

Sıcak toprağa avuçlarıyle dayanarak sarsıldı, kalkmağa çalıştı.

Elci tekrar:

«— Gülizar! diye seslendi, bi-rak baci, haydi!»

Sancı birdenbire kesilmişti. Fakat Gülizar bunu duymadı ki, sancı tekrar, hem de daha kuvvetle gelecekti!

Tarlanın dört yüz metre uzağındaki kesimbaşı'na doğru seğirtti.

Karısının arkasından homurdanan Ferho Özeyir ise, elcinin yanında dikilmekte olan dokuz yaşındaki yahnuşuna kızına:

«— Gel yanıma!» dedi.

Dedi. Kız zaten beklıyordu. Sapında ansızın tetil avuçlarının izini taşıyan, boya kadar kazmayı yerden aldı, araya girdi.

Olağan işlerdendi.

Yer yer pislemiş hendeğe çapa çapalanmağa devam edildi.

Yer yer pislemiş hendeğe güneş tam tepeden vuruyor, kirmizi toprakta yeşil sırtlı kerkeneler akıyordu.

Gülizar hendekte dimdik, etrafı kolladı, günün sarı ateşinin uzun uzun dinledi. Yakınlarda hiç kimseler yoktu. Çırılçıplak esileri yüklü, aydınlık boğluk göz abbildiğine uzanıyordu...

İlk önce cebindekileri boşaltdı. Doğduğunun yakın olduğunu bildiği için, kaç vakittir tedarik edip durduğu ötebberileri yere serdi. Bunlardan birçoğu, tarlalarında çapa çapa ettiği günlerin çöpüydüden bulumuş sakınmıştı. Bir karton parçasına sarılmış iki sap iğde, dergi-nasıl kadın, bir çok ecnebi kelimelar, tuz, kupkuru bir limon... Limonu çocuğun gelerine sıkacak, tuzla da dudaklarını...

Kara saçlarını sıkıca dürdü, büktü, iri bir taşın altına koydu. Paçavraları yere yaydı, kartona sarılı ipliği açtı, limonu ortadan ikiye kesti...

Arkasında bir kımıltı... Çıplak belden aşağısını sakınarak, dehşetli bir fırtı ile erkek koşmak. Yerden bir taş aldı, köpeğe attı. Ürkerek kaçan köpek yabancı bir kadın olduğunu görünce burnuyle havayı koklıyarak, bekledi.

Gülizar adamakıllı korkmağa başlamıştı. Ya şimdi doğurur da, bayağılık geçirirse, bu köpek çocuğunu yemez miydi?

Ferho Özeyir'in kızı Gülizar'in yattığı hatırladı. Ferice de böyle hendekte doğurmuş, çocuğunu yanında bırakmış, kendinden geçmiş... Ayılınca bir de ne görsün? Çocuk ortalarda yok! Aramış, taramışlar, iş uzaklarda, bir çalının dibinde, koca bir köpek çocuğu yiyip durur!

Gülizar evvelâ köpeğe, sonra dört yüz metre ötede çapa çapalayanlara bakti. Nasıl etse de...

Yerden bir taş aldı, köpeğe attı:

«— Ogtu

İşçi ve SPOR

"Güreşçi Faik Ağabey,, kupası Maçlarının 2ci Haftası

Kalespor - Doğan Güneş, Akın Spor, Çetin Spor rakiplerini mağlûp ettiler...

İlk maç yine Eyüp sahasında, 29.7.951 Pazar günü saat 9.00 da Doğan Yıldız — Bülbüldere arasında oynanmış ve takımlar yenişemiyerek 3-3 kalmışlardır. Saat 11.00 de Çetin Spor — Balat Kültür Spor karşılaşmasında maç 4-2 Çetin Spor'un lehinde bitmiştir.

DOĞANGÜNEŞ—AY - YILDIZ MAÇI

Saat 13.00 de başlanan bu maçta takımlar şu kadro ile sahaya çıkıtlar:

DOĞAN GÜNEŞ:

Ziya — Şeref, Nazım — Fahri, Fevzi, Tevfik — Güllekin, Necati, Adnan, Bayram, Ziya.

AY - YILDIZ:

Kadri — K. Zeki, Mestan — Fuat, Mehmet, İbrahim — B. Zeki, Rasim, Mehmet, Kemal, Emin.

Oyun başladı. Top henüz 5 dakika ortada oynanmıştı ki Ay Yıldız takımının sağ kanadından anlaşmalı ve güzel ara pasalarile Doğan GGüneş kalesine indiği ve Rasimin ayağı ile bir gol kazandığı görüldü. Bu golden sonra maç çok çetin devam ediyordu ve her iki takım tehlikeli anlar yapıyorlardı. İşte 37 nci dakikada Bayramdan gelen pası Necati Ziya'ya kaydırdı. Ziya da aklı bir sütla takımının beraberliğini temin etti. Devre 1 - 1 hiyetlendi.

İkinci devre Doğan Güneş yine Ziyanın attığı bir golle 2 - 1 galip olarak sahadan ayrıldı.

KALE SPOR — YILDIRAN SPOR MAÇI

Saat 15.00 de haftanın son karşılaşması Kale Spor — Yıldıran Spor arasında yapılmış ve Kale Spor Çengiler'in attığı 3 Feyiz ve Suatın attığı birer golle 5 - 0 galip edilmiştir. Maça Kale Spor şu kadro ile çıkmıştır.

Erdem — Ali, Salahattin — Fahri, Reşat, Ayhan — Feyiz, Suat, A. Necat, Cengiz, Vasfi.

OLİMPİYAT SPOR — KALE SPOR MAÇI

Olimpiyat Spor, Gençlik Kulübü ile maçını 29/7/951 Pazar günü Bozkurt sahasında Kale Spor (B) takımı ile yapmıştır. Saat 11.00 de başlanan bu maçta Olimpiyat Spor şu kadro ile çıkmıştır:

Yani — Emin, Necati — Atilâ, Ahmet, Mustafa — Niko, Hasan, Şeref, Recep, Koço.

Maçın *tafsilâtını* bildiriyoruz:

Oyuna Kale Spor'un vuruşile başlandı. İlk dakikalar her iki takımın mukabil akınlarile devam ederken 13 üncü dakikada Olimpiyat Spor'lu Reşadın arapasını iyi kullanan Şeref, takımın birinci golünü atmış oldu. Bu golden sonra daha çok açılan Olimpiyatlılar 26 ncı dakikada Reşadın vuruşuyla bir gol daha kazanmış oldular. Bu golden sonra Kale Spor'lular birkaç tehlikeli akın yaptıysalar gol çıkaramadılar ve devreyi 2-0 mağlûp bitirdiler.

Devre başlar başlamaz Kale Spor, Olimpiyat müdafaasını bir zaaf buldu. Fakat yine gol çıkaramadı. Son dakikalarda Olimpiyat'lılar Kale Spor bakısı altından kurtulmak amacile bir akın yaptılar ve bu akını Serezin yaptığı golle neticelendirdiler. Bundan sonra Kale Spor'lular bir akın daha yaptılarsada 2 gol alarak neticeyi 3-2 yapmağa muvaffak oldular. Maç da 3 - 2 Olimpiyat Sporun galibiyeti ile sona erdi. *Faik Kalyoncu*

ALTINAY — SARIYER TAKIMLARI

Altınay kulübü ile ikinci kümenin en kuvvetli takımlarından biri olan Sarıyer futbol takımı geçen Pazar günü yaptıkları maçta, 3-0 galibiyetle Altınay kulübü büyük bir başarı göstermiştir. Bu kulüp önümüzdeki kümenin namzetlerinden biri olan Altınay kulübüdür. Bu kulübün ayrıca bir de güreş takımı vardır.

Bütün işçilerin tamücretle pazar tatili isteniyor...

(Baş tarafı 1. sayfada)

günlerinde bütün işçilere tam yevmiye verilmesini istiyen bir yazıyı Bakanlığa göndermeğe karar vermiştir.

Bir kısmı işçiler, shafta tatiline takaddüm eden 6 gün zarfında muntazaman çalışmış olmak şartı» nın işverene açık kapı bıraktığını belirtmektedir.

Türkiye Demir İşçileri Sendikasının görüşü

Divriği (Özel) — Türkiye Demir İşçileri Sendikası, ücretli hafta ve bayram tatili hakkından dolayı kanun dışı bırakılan kanunun Anadoiu Ajansı tarafından yayınlanan beyanatını tesadüf duyarak karşılamıştır. Sendika başkanlığı bu hususta şu mütalâaları beyan etmiştir.

«Cefakâr Türk işçisinin, uzun zamandan beri talebidir ve 24 aydan beri de Demokrat Parti tarafından vadedilmeğe başlanan ücretli bayram ve hafta tatili kanununun akaak şekilde hazırlanmasından ürülmüştür. Demokrat Partinin iktidara geçmesinde oılayiıiyle büyük rol oynayan işçilerin yevmiye yevmiye verimek suretiyle hükümetin tatmikinâ durmuş bulunmasını tatmin etmemiştir. Mecliste milletvekillerinin (yarım yevmiye) kaydını (tam yevmiye) olarak tadil etmesini beklemekteyiz.»

Adana Sendikalar Birliğinde

Adana (Özel) — İşçi Sendikaları Birliği Başkanı Hasan Özgüneş ücretli hafta tatili hakkında demiştir ki «Bu kanun yetersizliğile ilk defa vadedilen tam yevmiyeden vazgeçilmesi bizleri üzmüştür.»

İstanbul Basın Teknisyenleri Sendikası Başkanlığından:

Üyelerimizin hukukî işlerini danışmak, takip ve halletmek üzere iki avukat temin edilmiş bulunmaktadır. Bu hususta fazla malûmat almak için arkadaşlarımızın Sendika merkezine müracaatleri.

Adana Sendikaları İşçiler tarafından Kapatılacak!..

(Baş tarafı 1. sayfada)

toplanarak il makamının miting hakkında 21/7/951 gün ve 1346 sayılı yazısı incelenerek müzakere edildi ve aşağıdaki kararlar alındı.

1 — Seyhan Valisi Ahmet Kıratlı'nın 7/951 gün ve yazısı ile istediğimiz açık hava toplantısının hiçbir kanuni mevzede dayanmadan indi emirlerle mâni olunmuştur.

Valinin indi emirlerle Türk vatandaşlarını kanunla tanınmış bir hakkından mahrum bırakarak hürriyetine set çekmesi bize bu memlekette işçinin hiçbir kanuni hakkını aramasına imkân olmadığı kanaatini vermiştir.

Bu hale göre, bir defa daha birlik başkanı Hasan Özgüneşin 25/7/951 günü Adana'ya gelerek İç İşleri Bakanlığı nezdinde miting müsaadesi almak için teşebbüsüne geçmesine,

2 — İç İşleri Bakanlığı da miting için müsaade vermediği takdirde, üye sendikalar ve birlik genel kurulunun toplantıya çağırılarak birliğin ve üye sendikaların feshine karar alınmasına,

3 — Bu kararımızın, İstanbul, İzmir, Ankara ve Adanada çıkan gazeteler vasıtasile efkârı umumiyeye ve birer yazıyle sendikalar ve sendika birliklerine duyurulmasına oybirliği ile karar verilmiştir.»

Birlik Başkanı *Hasan Özgüneş*, Birlik umumi katibi *Yaşar Kumdakcı*, Muhasip üye *Hüseyin Öner*, Veznedar *Dede Çolak*, Üyeler *Halil Yener, Şükrü Akpulllü, Kemal Altıgrak, Zeynel Tuyay.*

Manidar bir istifa

Cibali Tütün ve Sigara Sanayii İşçileri Sendikası yönetim kurulu üyelerinden ve tanınmış sendikacılardan Sezai Akdoğan, sendika yönetim kurulundan istifa etmiştir. Sezai Akdoğanın istifası fabrikada bir kısım işçiler tarafından teessürle karşılanmıştır.

Sivas Cer Atölyesi işçilerinin isteği

Sivas (Özel) — Cer Atelyesindeki büyük döküm,atelyesi Devlet Demiryolları Genel Müdürü Zühni Öner tarafından törenle açıldıktan sonra işçiler yeni bir hızla çalışmaya başlamışlardır. Yeni santral binası da Cumhuriyet bayramında faaliyete geçebilecektir.

Genel Müdür şehrimizde tetkiklerde bulunduğu sırada işçiler iş elbisesi ihtiyaçlarını belirtmiş, yemek ücretlerinin 50 kuruşa çıkarılmasını istemiş, Sivasta atelye doktorlarından şikayet edilmiştir. Alâkalılar doktorun başka bir yere naklini temin edeceklerini vadetmişlerdir. İşçiler, hastalara tam yevmiye verilmesi üzerinde durmuş ve sendikaya üye olanların aylık sendika aidatının Cer Atelyesi veznesinden kesilmesi temin edilmiştir. Bulunmuşlardır. Bu hüsnü de tetkik edilecektir.

A.G.

Sendikalar birliği

(Baş tarafı 1. sayfada)

Brawn tarafından yazılan mektup ve söylenen sözlere zamanında yazılı cevap verilmediğinden ileri gelmektedir. Cümlen Birlik Yönetim Kurulunda her nedense bazı arkadaşlar işçinin şeref ve haysiyeti düşünmeden sabahleyin sendikaya gelmekte, yapmakla vakitlerini geçirmektedirler. Bu halden bütün işçi arkadaşların ürüntü duyması yerinde olur.»

Bir kısım işçileri dedikodu yapmak ve şahsiyat peşinde koşmakla ittihama eden bu cümleleriniz Hatta bu hususta hazırlıklar yapıldığı da ilâve edilmektedir. Muhakkak olan bir şey varsa, Sendikalar Birliği hâlâ varlığını bir çalışma hayatına girmiş değildir.

Diktatörlükle idare edilen fabrika

(Baş tarafı 1. sayfada)

müvekkilleri fabrika müdürünün bu cevabı işçileri son derece üzmüştür.

Yaptığımız tahkikata göre; müdür Nahit İpekoğlu, şimdiye kadar esine az rastlanır bir sertlik ve zorbalıkla işleri yürütmekte, işçilere tepeden bakmakta ve onların ekmekleriyle oynamaktan kesinlikle kaçınmamaktadır.

Fabrika iç yönetmeliğinin besinci maddesine göre fabrikaya sabahları saat 8 de gelmeğe mecbur olan işçileri, müdür, keyfi bir emirle saat 7.45 te gelmeğe mecbur etmiştir. Bu müddeti geçirenlerin yarım saat tutarında ücretlerini kesmektedir. Evvelce ceza ihbarlarını fabrika yaparken son zamanlarda -pul sarfiyatını temin için olacak- ceza ihbarlarını taduli bahsiltti olarak işçilerin ev adreslerine tebliğ etmektedir. Bir işçi saat 8 e 3 dakika kala geise dahi ona 8 i 12 geçe geldiniz demekte ve ceza kesmektedir. Bu kendi başına bir büyük müdür. Boykoldan kalkan yapurla İstanbula gelen bir işçi fabrikaya saat 8 e 5 kala girdiği halde bir çok 10 dakikalık ücret kesilmesine tabi tutmaktadır.

İşçiler, durumu Bölge Çalışma Müdürlüğüne bildirmişlerdir. Bölge Çalışma Müdürlüğü, fabrika müdürü Nahit İpekoğlunun bu kararlarının iç yönetmeliğe aykırı olduğunu görmüş ve bu yolda fabrikaya bildirişi yapmıştır. Fakat Nahit İpekoğlu, kanun ve nizamları keyfî kaprisleri yanında hiç ve saymakta devam etmiştir. İşçilerin durumu öğrenildiği müddetçe müdürün kötü olmadığını aldatan makamların kendisine hatırlatılmış ve bir müfettiş gönderilerek durumu tetkik ettirmesini beklemektedir.

Nahit İpekoğlunun işçiler kardığı çeşitli müskülât ve hakları ne zaman ele alacaklar.

Hitlerlerin, Mussolinilerin tufeye edildiği bu devirde hiç kimse Nahit İpekoğlunun dilekleri güne tahammülü edemez.

Bir Sendikacıya Mektup

(Baştarafı 1. sayfada)

Hem iş Kanunu kapsamına girmeyen iş yeri de ne demektir? Sırada çalışanların yüzde kaçı değil de 9 inci yıl, hattı 5 kişi birader, çalışmaları mı?... Bu hâli, hangi hukukî, hangi ictimaî ve sosyal mantıkla izah edilebilir?... Grev yasaklarının bunlara göre değildir. Ücretli yıllık izin ya değil... Ya bu halin daha yıllar ile mi sürüncemede bırakılması... 8 saat mesai; patronun vicdanına kalmıştır. İş güvenliği sigortası; yok... Umumî hastalıklar sigortası, o da yok. Fiili, yalandağ olmaları hasebile, bu insanlara devletin verebileceği ne var kardeşim... Bol bol sütunsuz, çekemiyeceklerî kadar sefalet hürriyeti mi?

Ahî beni fazla söyletme... İçinde bulundukları bu yarı sömürü halinden silkinmenin zamanı çoktan geldi de geçti bile. Yoksa bu halin daha yıllar ile mi süreceğini sanıyorsun? Çalışalım kardeşim, çalışalım!... Bu; senin için de, benim için de, milletimiz için de lâzım... Tek kelime ile, vatan bizden bunu bekliyor... Hoşça kal... Gözlerinden hasretle öperim. Mektup yaz.

İbrahim GÜZELİŞ

Çimento işçileri Kongresi

(Baştarafı 1. sayfada)

Elektrik ve Motörlü Taşıt İşçileri Sendikası genel sekreteri Lütfi Yılmaz hazır bulunmuştur. Kongre başkanlığına Mehmet İnhanlı seçilmiştir.

Sendikanın istifa eden yönetim kurulu başkanı Mustafa Güven kongreyi açmış ve toplantının sebebini şöyle izah etmiştir:

— Sendika merkezinin fabrika içinden çıkarılması ve kantada nakledilmesi işçilerin ilgisini azaltmıştır. Bu da bu defa 11 kişilik yönetim kurulu ekseriyeti temin edemek toplantı yapamaz oldu. Bunun üzerine istifa ettik ve toplantılara gelecek işçilerin seçilmesini temine çalıştık.

Bu şekilde yapılan seçimlerle gecilmiş ve su işçiler yeni yönetim kuruluna getirilmiştir.

Mustafa Güven (24), Asaf Günay (24), Serif Üzümcü (23), Zeki Tan (23), Haydar Çelik (19), Yusuf Bülay (19), Niyazi Ucari (16), Mustafa Kırlangıç (15), İbrahim Eldem (13), Ali Nevan (11), Mehmet Tanrıkorur (10).

Seçimden sonra işçiler çeşitli şikâyet ve dileklerde bulunmuştur.

Gelecek sayımızda çimento işçileriyle fabrikada yapılmış bir röportaj bulacaksınız.

İŞ VE İŞÇİ BULMA KURUMU MÜDÜRLÜĞÜNDEN:

Yüzücre Tekstil kadın işçisine ve ev hizmeti yapacak kadınlara ihtiyaç vardır.

Tekstil kadın işçilerinin Çağaloğlundaki Müdürlüğümüzün Evliy Kaymakamlık binasındaki Bürosuna, ev hizmeti isteyen kadınların da Beşiktaş'ta Akaretler'deki Bürolarına müracaatları.

11 işçili dokumacı kadın, bobinci kına ihtiyaç vardır. İsteyenlerin Feriköy, Tepebaşında Halkabirgazi Caddesinde, Lalezarlı sokak No. 7/78 numarada İş ve İşçi Bulma Bürosuna müracaat etmeleri (Telefon: 60223).

Grev ve lokavt kanun tasarısı hakkında

(Baş tarafı 2. sayfada)

nunun şimdiye kadarki tatbikatında çıkan topluluklu iş ihtilâfları arasında işveren tarafından çıkarılmış topluluklu bir ihtilâfının bulunmaması bu sıradaki kâfi derecede teyit edecek sanırım.

Demokrat Parti iktidarının geri olan bu tasarıya hâkim bulunan zihniyet, Cumhuriyet Halk Partisinin çıkartılan kanunlarda İş Kanunundaki zihniyetin devamından başka bir şey değildir. Belki arada bir derecelik fark vardır; işte yeni kanunda bu iddiamızı izah ve isbat için bir misal verelim:

Grev ve lokavta karşı olan bu tasarıda grev addedilebilecek hareketin tarif edereken bir iş yerinde faaliyeti durdurmak veya durdurmak şeklinde 3 üncü maddede bir tarif vardır. Bu tarife göre, bir işçinin bile işi bırakmasının grev olarak kabul edilmesi ve bu maddede de, akaini fakavt olarak alıyor.

Şimdi biraz düşünelim. Kanunda sendikalar ve sendika birliğinin sadece 3 işçiyi birden çıkarmasına imkân var değildir.

Meselevi hangi taraftadır? Bu ecerisek incelivelim, bu hükümbasanın işçi bağlayıcı ve fiiden ve mütekabiliyet esasına dayanmadığını kendiliğinden görürsünüz.

Yurdumuzda demokrasiyi ilerletmeğe, sağlamlaştırmağa, ekonomik alanda 4000 antidemokratik kanunun mevcut olduğu ve bunların değiştirilmesi gerektiği söylüyen bir hükümetin mevcut kanunların tadilini sağlayacak kanunlarla, kendi çıkarcadı kanunlara ekki zihniyetle hâkim kılınan doğru değildir.

Bu vaziyete göre, tasarının demokratik bir zihniyetle sosyal adalet prensiplerine göre değiştirilmesi gerekmektedir.